

Několik slov o Ripellinově eseji *Su Kolář* [O Kolářovi]

Annalisa Cosentino — Dipartimento di Studi Europei, Americani e Interculturali, Università La Sapienza, Roma

Angelo Maria Ripellino napsal tento úvod do poetiky Jiřího Koláře jako předmluvu ke knize *Collages*, tj. ke sbírce 79 černobílých reprodukcí Kolářových výtvarných děl.¹ Věnuje tu tedy náležitou pozornost výtvarné stránce Kolářovy poetiky, vycházející však přitom ze svých starších úvah o „básníkovi periferie“, obsažených již v *Dějinách české současné poezie* z r. 1949, kde Kolář figuroval v kapitole věnované básníkům Skupiny 42.² Na cestě od poetiky velkoměsta k evidentní poezii stopuje Ripellino různé variace Kolářových technik a přístupů k umění všech dob, a včleňuje je — mimo jiné na základě asociace s Arcimboldovými obrazy — do „barokní“ linie české poezie 20. století, podobně jako předtím Holana a Halase.

Dlouholetý osobní vztah mezi italským bohemistou a českým umělcem dokládají Kolářovy dopisy. V nich se básník svěří se svými úmysly a touhami, a příznačně spojuje osobní prožitek s uměleckým programem. V dopise z 2. ledna 1950 například píše: „Nejraději bych řekl, že tento pocit, který nazývám pocitem osudovosti, se mně stal osudným. [...] Tento pocit se mně stává něčím vpravdě víc než uměleckým programem, cítím, že se zažívá hlouběji a hlouběji do mého života, že vše, co činím, činím jaksi pod neuchopitelným vlivem tohoto pocitu a neváhám se přiznat, že i můj život je jím posunován někam, kde jsou pro mne krajiny jiné, než jsem tušil a věděl“. Kolář Ripellina považoval za duchovního spojence: „Dokonce si říkám, že bych se s Vámi dohodl lépe než s mnoha jinými, kteří, jak se ukazuje, nechtějí věřit, že to, co nazývám pocitem osudovosti, mohou cítit stejně osudně i oni“.³

Hojnost citátů z Kolářových básní má v Ripellinově eseji zřejmě funkci nahradit zamýšlený, avšak bohužel v sedmdesátých letech nerealizovatelný projekt vydat Ko-

- 1 Kolář, Jiří: *Collages*. Einaudi, Torino 1976, s. 3–41, později in: Ripellino, Angelo Maria: *Saggi in forma di ballate*. Einaudi, Torino 1978, s. 235–258, s názvem *Il sangue dei sogni è verde*, in též: *I sogni dell'orologio*, ed. Alfredo Nicastrì. Polistampa, Firenze 2003, s. 149–182.
- 2 Ripellino, Angelo Maria *Storia della poesia ceca contemporanea* [1949]. Edizioni e/o, Roma 1981, s. 146–152. O Kolářově evidentní poezii napsal Ripellino ještě jednu úvahu: *L'universo „sbagliato“ di Jiří Kolář*. *L'Europa letteraria* 29, 1964, s. 78–80.
- 3 Dopis je uložen v Archivu A. M. Ripellina, *Corrispondenza con personalità*, Fascicolo „Jiří Kolář“, Archivio del Novecento della Sapienza Università di Roma. Doplňujeme interpunkci v souladu s dnešními pravopisnými pravidly.

lářovy verše v italštině.⁴ Na jaře 1972 se konala v Miláně v galerii Schwarz výstava Kolářových výtvarných prací; o ní se zmiňuje básník v dopise z 6. dubna, podle něhož měli s Ripellinem v plánu vydání Kolářovy knihy, které však Dilia nepovolila: „Milý příteli, po obdržení tvého dopisu jsem pochopitelně došel do Dilie a musím ti bohužel sdělit, že nejen moje jméno a dílo, ale i tvoje jméno překáží vydání mé knihy. Pan Schwarz v Miláně může vystavovat mé práce, poněvadž jsou všechny jeho majetkem“.⁵ Pod seznamem reprodukcí je v knize *Collages* umístěná poznámka: „Le riproduzioni delle opere di J. Kolář appartengono ai fotografi: Jan Ságla, Jiří Hampl, Vladimír Fyman“.⁶ Ve studii *O Kolářovi* chtěl tedy Ripellino starého přítele, v Itálii již známého jako výtvarníka, představit také jako velkého básníka.

4 Ukázky z Kolářovy poezie vyšly předtím v italštině časopisecky a ve výboru *Omaggio a Praga — Hold Praze*, který redigoval Giovanni Giudici (All'insegna del pesce d'oro, Milano 1968).

5 Dopis je uložen v Archivu A. M. Ripellina, Corrispondenza con personalità, Fascicolo „Jiří Kolář“, Archivio del Novecento della Sapienza Università di Roma.

6 Kolář, Jiří: *Collages*, s. 131 [reprodukce prací J. Koláře jsou majetkem fotografů Jana Ságla, Jiřího Hampla, Vladimíra Fymana].